

TURUN KAUPPATIETEIDEN YLIOPIILAAT RY ASSOCIATION OF ECONOMICS STUDENTS IN TURKU

Turun KY:n suunnitelma taloudellisten väärinkäytösten varalle

1 JOHDANTO

Tämän suunnitelman tarkoitus on käsitellä yhdistykseen kohdistuvia taloudellisia väärinkäytöksiä. Suunnitelmassa määritellään eri luokkien väärinkäytökset, käsitellään eri toimintatapoja niiden ehkäisemiseksi, sekä linjataan prosessi tapahtuneiden väärinkäytösten varalle.

Väärinkäytökset ovat lainsäädännössä rangaistavaksi määritellyt teot ja teot, jotka eivät ole lainsäädännössä määriteltyjä, mutta joiden tarkoituksena on tuottaa tekijälleen hyötyä, etua tai vahingoittaa tekojen kohdetta. "Väärinkäytös" kuvaa monipuolisesti erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä, ohjeita rikkovia tai laittomia tekoja oikeudettoman taloudellisen hyödyn saamiseksi.

Väärinkäytöstä voidaan pitää rationaalisen ajattelun tuloksena. Henkilö on väärinkäytöksessä puntaroinut hyödyn ja kustannukset, ja sen perusteella tehnyt päätöksen. Väärinkäytöksille olennaista on tahallisuus, salaaminen ja luottamusaseman väärinkäyttö.

Ensisijaisia keinoja yhdistykselle ehkäistä tällaisia taloudellisia tappioita ovat väärinkäytösten ennaltaehkäisy ja aikainen tunnistus. Mitä pidempään väärinkäytösten annetaan jatkua, sitä epätodennäköisempää on vahinkojen takaisinmaksu.

Väärinkäytöksiä tapahtuu myös organisaatioissa, joissa yhteisö voi hyvin. Väärinkäytösten tiedostaminen on ainoa keino luoda tarvittavat kontrollit niiden ehkäisyyn.

2 VÄÄRINKÄYTÖKSEN TUTKINTAPROSESSI

2.1 TUTKINNAN ALOITTAMINEN

Tyypillisesti väärinkäytös tulee organisaation tietoon yllättäen ja siihen täytyy reagoida nopeasti.

Väärinkäytöksen tutkinnan tarkoituksena on löytää riittävä todistusaineisto väärinkäytösepäilyksen vahvistamiseksi tai kumoamiseksi.

Ensisijaisesti tutkintaprosessin vastuu seuraa esimieshierarkiaa, eli huomattavasta väärinkäytöksestä ilmoitetaan lähimmälle esimiehelle, joka väärinkäytöksen kohteesta vastaa (myöhemmin vastuuhenkilö). Parin väärinkäytöstä esimerkiksi on paras ilmoittaa virkaatekevälle kuntamestarille.

Väärinkäytöksen tietoon tullessa voi vastuuhenkilö osallistaa muita asianomaisia tutkintaan joilla on olennaista tietoa, esimerkiksi talouspäällikön, jos kyse on maksuliikenteen väärinkäytöstä.

Tutkintaprosessin tulee olla mahdollisimman anonyymi.

2.2 SUUNNITTELU

Tutkinnan tulee olla kattava ja hyvin dokumentoitu. Väärinkäytöksen ilmetessä tulee tutkinta suunnitella perusteellisesti, jotta väärinkäytöksen vakavuus ja laajuus voidaan arvioida luotettavasti.

2.3 TIEDON KERÄÄMINEN JA FAKTOJEN ARVIOINTI

Väärinkäytösepäilyksen arvioinnin oleellisin osa on aiheeseen liittyvän tiedon kerääminen ja sen arviointi. Mitä paremmin tutkinta on suunniteltu, sitä huoleellisempi tiedon keräämisprosessi on.

Arviointi tuodaan esityksenä vastuuhenkilön puolesta hallituksen kokoukseen, tai erittäin vakavissa tai laajamittaisissa tilanteissa yhdistyksen kokoukseen.

Faktat arvioidaan ja dokumentoidaan perusteellisesti. Faktojen pohjalta muodostetaan arvio väärinkäytösepäilyksen vahvistamiseksi.

2.4 RAPORTOINTI

Riippumatta siitä vahvistetaanko väärinkäytösepäily, tulee koko tutkintaprosessi ja väärinkäytösepäilyksen data dokumentoida tulevaisuutta varten. Raportointiin kuuluu epäillyn väärinkäytöksen laatu ja laajuus. Raportti on anonyymi, ja toimii historiallisena kirjauksena tietynlaisen väärinkäytöksen riskistä.

2.5 SEURAAMUKSET JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

Väärinkäytöksen vakavuuden perusteella tuodaan asia hallituksen tai yhdistyksen kokoukseen. Kaikki väärinkäytökset, joissa epäilty on hallituksen jäsen tai yhdistyksen työntekijä, tuodaan yhdistyksen kokoukseen. Väärinkäytösepäilyksen joka tuodaan yhdistyksen kokoukseen tulee olla erityisen vakava tai laajamittainen.

Seuraamukset ovat ensisijaisesti tuotetun vahingon korvaaminen, mutta seurauksia voivat olla myös toiminnasta erottaminen tai erityisen vakavissa tilanteissa yhdistyksen kokouksen päätöksellä yhdistyksestä erottaminen.

Toimenpiteet eivät välttämättä rajoitu yhdistyksen sisäisiin seuraamuksiin, vaan väärinkäytöksestä voidaan aloittaa oikeusprosessi.

3 VÄÄRINKÄYTÖSTEN EHKÄISY

3.1 RISKIEN TUNNISTAMINEN JA KARTOITUS

Organisaation toiminnassa on tiettyjä seikkoja, jotka altistavat erityisesti väärinkäytöksille. Organisaation kannattaa pitää huolta, ettei sillä ole:

- Ylimoitettua painetta saavuttaa tavoitteita

- Huonoa ilmapiiriä erityisesti eettisyyden osalta
- Suhteetonta määrää käteistä rahaa suojaamattomana
- Huonoa taloudellista tilannetta
- Väärään suuntaan houkuttelevaa palkkiojärjestelmän rakennetta
- Virheelliseen toimintaan johtavia asiakkaiden ja tavarantoimittajien odotuksia
- Heikkoa hallinnollista tietoturvaa ja henkilöstön heikkoa tietoturvatietoisuutta
- Huonosti toimivaa sisäisen valvonnan järjestelmää

Näitä seikkoja välttämällä ja toimintaa kehittämällä ehkäistään yleisimmät väärinkäytökset.

Väärinkäytösten hallinta on jatkuva prosessi ja osa organisaation strategista suunnittelua. Riskejä tulee kartoittaa siis jatkuvasti, ja niitä tulee dokumentoida tulevaisuutta varten.

3.2 SISÄINEN VALVONTA

Sisäinen valvonta on osa yhdistyksen ohjauksen ja valvontajärjestelmää, jota toteuttaa yhdistyksen hallitus, toimijat ja jäsenistö.

Hallitus toimii yhdistyksen kokouksen alaisena operatiivisena vastuutahona sisäisen valvonnan osalta. Toimijat vastaavat oman jaostonsa, toimijansa, tai projektinsa sisäisen valvonnan vastuuhenkilöinä siinä mielessä, että toimijan sisäiset väärinkäytökset tunnistetaan ja raportoidaan eteenpäin. Jäsenistön rooli sisäisessä valvonnassa on lähinnä raportointi. Jos jäsenen tietoon tulee epäilty väärinkäyttö, tulee heidän siitä raportoida eteenpäin.

Säännölliseen valvontaan kuuluvat:

- Toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta
- Talousarvion toteutumisen seuranta
- Toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen seuranta
- Erilaiset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- Sovittujen riskirajojen seuranta ja siitä raportointi
- Fyysiset valvontatoimenpiteet, erityisesti kiinteistön.

Merkkejä heikosta sisäisestä valvonnasta ovat:

- Puutteellinen dokumentaatio
 - Esim. Kadonneet laskut
- Kirjallisten toimintaa ohjaavien dokumenttien puute
- Puutteellinen työtehtävien dokumentointi
- Valitukset
- Epäaktiivinen johto

3.3 SISÄINEN TARKASTUS

Kaikki yhdistyksen varoja käyttävät tahot ovat budjettivelvollisia. Täten talouspääällikkö, rahastonhoitajat ja controllerit suorittavat työssään sisäistä tarkastusta.

Sisäistä tarkastusta on kirjanpitoon liittyvä työ ja valppaus, jossa seurataan varojen käytön oikeellisuutta. Talouspäällikkö, rahastonhoitajat ja controllerit eivät ole yksin vastuussa sisäisestä tarkastuksesta, mutta se kuuluu vastuutehtävän työnkuvaan.

Talouspäällikön, rahastonhoitajien ja controllerien vastuualueita ja lakisäädöksiä on eritelty taloudenhoidon ohjesäännössä.

4 ERILAISET VÄÄRINKÄYTÖKSET

4.1 POHJUSTUS

Aiemmin määriteltiin, että “väärinkäytökset ovat lainsäädännössä rangaistavaksi määritellyt teot ja teot, jotka eivät ole lainsäädännössä määriteltyjä, mutta joiden tarkoituksena on tuottaa tekijälleen hyötyä, etua tai vahingoittaa tekojen kohdetta. “ Täten voidaan väärinkäytöksille määrätä kolme pääluokkaa: Omaisuuden ja varallisuuden väärinkäytökset, sekä korruptio.

4.2 OMAISUUDEN VÄÄRINKÄYTÖKSET

Omaisuuden väärinkäytöksellä tarkoitetaan yhdistyksen omaisuuden tai kiinteistön sääntöjen tai lain vastaista tekoa tai toimintaa, jolla pyritään tuottamaan tekijälleen etua tai kohteelle vahinkoa. Yhdistyksen omaisuudeksi katsotaan myös yhdistyksen varoilla ostettu, lainattu ja vuokrattu omaisuus.

Esimerkki – vuokrattu pakettiauto

Tapahtumaan vuokrattuun pakettiautoon syntyy kolhuja kuljettajan virheestä. Kuljettaja on vastuussa vahinkojen korvaamisesta.

Ehkäiseviä keinoja vahingoille ovat omaisuuden tarkka kirjanpito, omaisuuden käyttöön liittyvät koulutukset, omaisuuden ja kiinteistön valvonta, sekä omaisuuden vastuullinen käyttö.

4.3 VARALLISUUDEN VÄÄRINKÄYTÖKSET

Varallisuuden väärinkäytösten ehkäisyyn sisäisellä tarkastuksella osallistuvat kaikki henkilöt jotka yhdistyksen varallisuutta käyttävät. Erityisesti tarkastukseen osallistuvat kuitenkin talouspäällikkö, rahastonhoitajat ja controllerit.

Talouspäällikkö, rahastonhoitajat, controllerit tai muut taloudesta vastaavat henkilöt ovat vastuussa käyttämistään varoista.

Esimerkki – käteiskassa

Henkilö, joka on vastuussa käteiskassasta, on korvausvelvollinen sen puutteista.

4.4 KORRUPTIO

Korruptio on toimivallan väärinkäyttöä yksityisen edun tavoitteluun. Yhdistys ehkäisee korruptiota läpinäkyvällä maksuliikenteellä, dokumentaatiolla ja kilpailutuksella. Korruption ehkäisyn oleellisin piirre on kuitenkin yhdistyksen kulttuuri, ja sitä varjelemalla voidaan ehkäistä korruption puhkeamiset toiminnassa.